

V Brně dne 21. října 2020

Otevřený dopis NESEHNUTÍ ministru zahraničních věcí panu Tomáši Petříčkovi ve věci okamžitého zastavení vývozu zbraní a vojenského materiálu do Turecka.

Vážený pane ministře Petříčku,

na podzim loňského roku zavedla Česká republika embargo na vývoz zbraní a zbrojního materiálu do Turecka. Pro údajné pominutí rizika střetu s kurdskými silami na severu Sýrie pak byla tato restrikce na jaře 2020 zrušena. Informace o sejmutí embarga vešla ve známost v půlce října [1], tedy v době, kdy stále trvá vojenská přítomnost Turecka v severní Sýrii a v samotném Turecku nadále narůstají represe proti politickým odpůrcům prezidenta Erdogana [2]. Především však v době opětovného rozhoření bojů v oblasti Náhorního Karabachu, kde právě Turecko vystupuje jako hlavní spojenec Ázerbájdžánu proti silám Arménie. Konflikt si již na obou stranách vyžádal řadu civilních obětí [3]. Jak sám poukazujete na svém twitterovém účtu: „*Je nepřijatelné, aby dál bezdůvodně umírali nevinní lidé. Všechny zúčastněné strany musí jednat a dodržovat dohody.*“ A proto apelujeme na zahájení aktivních kroků k zamezení podpory zbrojení nesvobodných zemí, jako je Turecko.

Nejde ale jen o dodávky českých zbraní a dalšího vojenského materiálu Turecku. Ázerbájdžán v bojích disponuje raketomety a houfnicemi české provenience, které byly do země vyvezeny za nejasných okolností [4]. Ke kauze doposud nezaznělo ze strany Ministerstva zahraničních věcí ČR uspokojivé vysvětlení. Jak do Turecka, tak do Ázerbájdžánu je vojenský materiál vyvážen v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Stávající postup není podle nás v souladu s několika kritérii Společného postoje rady 2008/944/SZBP [5] a zbrojním embargem OBSE [6] vyzývajícími členské státy k zastavení vývozu zbraní do zemí účastnících se bojů v regionu Náhorního Karabachu.

Licence na vývoz vojenského materiálu do Turecka byly pozastaveny v polovině října 2019 po rozsáhlých mezinárodních občanských protestech a mimojiné i našem otevřeném dopise, v němž jsme poukázali na bezpráví páchané v severní Sýrii [7]. Tento krok jsme vnímali jako krok k samostatné a zodpovědné zahraniční politice, v níž nechybí důraz na hodnotu lidských práv. V odůvodnění tehdejšího rozhodnutí zaznělo, že další konflikty přispívají k destabilizaci regionu, a bylo apelováno na diplomatické řešení konfliktu [8]. Bohužel byl po pár měsících prodej vojenského materiálu do Turecka opět povolen, a to i přes trvání vojenské přítomnosti Turecka v severní Sýrii.

K výraznému nárůstu českého exportu [9] zbraní a vojenského materiálu do Turecka dochází i navzdory dlouhodobě špatnému stavu lidských práv v zemi [10]. Evropští čelní političtí představitelé vyzývají k příměří, nicméně ve chvíli, kdy do regionu nadále proudí české i evropské zbraně, jsou to jen prázdná slova.

Z výše uvedených důvodů Vás vyzýváme k okamžitému zastavení vývozu zbraní a vojenského materiálu z České republiky do Turecka a k iniciování přijetí stejného opatření na úrovni EU. Také požadujeme prošetření a vyvození důsledků za vývoz vojenské techniky z holdingu Czechoslovak Group do Ázerbájdžánu. Považujeme to za důležité kroky směrem k prosazování takové zahraniční politiky, jejímž základním posláním je ochrana lidských práv, která musí vždy stát nad zájmy zbrojařských firem.

S pozdravem

NESEHNUTÍ

Hana Zoor Svačinková, hana.svacinkova@nesehnuti.cz
Vít Kozák, vitek.kozak@nesehnuti.cz

NEZÁVISLÉ SOCIÁLNĚ EKOLOGICKÉ HNUTÍ
svoboda - zodpovědnost - angažovanost

Křížová 15, 603 00 Brno
brno@nesehnutí.cz, +420 543 245 342
www.nesehnutí.cz

Tento otevřený dopis a výzvu dále podporují:

Amnesty International Česká republika

<http://www.amnesty.cz>

BRÁNÍME SVOBODU A LIDSKÁ PRÁVA.

Česko proti chudobě a nerovnostem

<https://www.ceskoprotichudobe.cz/>

ČESKO **PROTI** CHUDOBE
A NEROVNOSTEM

Svět bez válek a násilí, z.s.

<http://www.svetbezvalek.cz/>

Eurosolar

<http://www.eurosolar.cz/>

Wontanara

www.wontanara.cz

Ekumenická akademie

www.ekumakad.cz

Poznámky:

[1] <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesko-zrusilo-embargo-na-vyvoz-zbrani-do-turecka-ktere-podporuje-azerbajdzan-v-nahornim-karabachu-40338949>

[2] <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/turkey>

[3] <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/12/the-human-cost-of-the-nagorno-karabakh-conflict>

[4] <https://www.investigace.cz/ceske-zbrane-v-azerbajdzanu-i-jak-se-z-podvozku-stalo-delo/>

[5] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008E0944>

Jmenovitě se jedná minimálně o kritéria:

druhé, podle kterého členské státy:

„zamítnou vývozní licenci, jestliže existuje zřejmé riziko, že vojenské technologie nebo vojenský materiál, které mají být vyvezeny, mohou být použity pro vnitřní represí“

třetí

„Členské státy zamítnou udělení licence na vývoz vojenských technologií nebo vojenského materiálu, které by podněcovaly či prodlužovaly ozbrojené konflikty nebo zhoršovaly existující napětí a konflikty v zemi konečného určení.“

čtvrté

„Členské státy zamítnou vývozní licenci v případě, že existuje zřejmé riziko, že by zamýšlený příjemce použil vojenské technologie nebo vojenský materiál, které mají být vyvezeny, k agresi vůči jiné zemi nebo k prosazení územního požadavku silou. Při zvažování těchto rizik berou členské státy mimo jiné v úvahu:

- a) *existenci nebo pravděpodobnost ozbrojeného konfliktu mezi příjemcem a jinou zemí,*
- b) *územní požadavek vůči sousední zemi, který se příjemce v minulosti snažil prosadit nebo hrozil prosadit silou,*
- c) *pravděpodobnost, že by vojenské technologie nebo vojenský materiál byly použity k jiným účelům než pro legitimní národní bezpečnost a obranu příjemce,*
- d) *nutnost neovlivňovat nepříznivě jakýmkoliv významným způsobem regionální stabilitu.“*

šesté upravující

„chování kupující země vůči mezinárodnímu společenství, zejména pokud jde o její přístup k terorismu, povahu jejich spojeneckých závazků a dodržování mezinárodního práva.

Členské státy berou v úvahu mimo jiné pověst kupující země z hlediska:

- a) její podpory nebo podněcování terorismu a mezinárodního organizovaného zločinu;
- b) jejího dodržování mezinárodních závazků, zejména ve vztahu k nevyužívání síly, a mezinárodního humanitárního práva;
- c) jejího závazku k nešíření a dalším oblastem kontroly zbrojení a odzbrojení, zejména podepsání, ratifikaci a provádění příslušných úmluv o kontrole zbrojení a odzbrojení, jež jsou uvedeny v písmenu b) prvního kritéria.“

a sedmé, zohledňující

„Existence rizika, že vojenské technologie nebo vojenský materiál budou v kupující zemi dodány jinému než deklarovanému odběrateli nebo znovu vyvezeny za nežádoucích podmínek.“

[6] https://www.sipri.org/sites/default/files/2016-03/OSCE_Decisions-based-on-the-Interim-Report-on-Nagorno-Karabakh.pdf

[7] <http://nesehnuti.cz/aktuality/apel-na-zavedeni-ekonomickych-sankci-a-zbrojniho-embarga-na-turecko/>

[8] <https://www.novinky.cz/zahranicni/turecka-invaze/clanek/cesko-zastavilo-vyvoz-zbrani-do-turecka-40299840>

[9] https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/2020/7/Vyrocnizprava-za-rok-2019_2.pdf

[10] <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020>